

Chambre des Représentants

SESSION 1985-1986

10 JUILLET 1986

PROPOSITION DE LOI

**modifiant les articles 187 et 191
du Code judiciaire concernant les conditions
de nomination des membres
de l'ordre judiciaire**

(Déposée par M. Bourgeois)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Tels qu'ils sont libellés actuellement, les articles 187 et 191 du Code judiciaire, qui concernent les conditions de nomination des membres de l'ordre judiciaire, ne permettent pas aux candidats en notariat ayant accompli le stage requis dans une étude de notaire de poser leur candidature en vue d'une nomination aux fonctions de juge de paix ou de juge au tribunal de première instance.

En effet, il n'est pas fait mention, dans l'énumération des conditions de nomination, du juriste licencié en droit et en notariat qui n'a pas encore été nommé aux fonctions de notaire.

Par contre, les licenciés en droit ayant suivi le barreau ou ayant exercé des fonctions de juriste dans un service de l'État peuvent poser leur candidature.

Cette exclusion porte préjudice aux licenciés en droit et en notariat. En outre, elle est dénuée de fondement, puisque la formation de base d'un licencié en droit ayant suivi le barreau ou ayant exercé des fonctions dans un service de l'État est la même que celle d'un licencié en notariat. De surcroît, ce dernier peut se prévaloir d'un diplôme universitaire supplémentaire. L'année de spécialisation en notariat comporte une étude approfondie des problèmes de droit civil, notarial, fiscal, administratif, judiciaire et commercial ainsi que des problèmes relatifs au droit des sociétés. L'avocat général Dumont (*Congrès des magistrats*, v. I, p. 557) a déclaré à ce propos: «Le magistrat doit donc recevoir une formation juridique exemplaire dans toutes les branches du droit, et doit pouvoir les comprendre et les appliquer.»

En règle générale, le licencié en droit et en notariat accomplit un stage dans une étude de notaire. Ce stage est

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1985-1986

10 JULI 1986

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de artikelen 187 en 191
van het Gerechtelijk Wetboek betreffende
de benoemingsvoorwaarden van de leden
van de rechterlijke orde**

(Ingediend door de heer Bourgeois)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De huidige artikelen 187 en 191 van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de benoemingsvoorwaarden van de leden van de rechterlijke orde, laten niet toe dat kandidaten in het notariaat, die de vereiste stageperiode doorgemaakt hebben op een notariskantoor, zich kandidaat kunnen stellen voor een benoeming tot vrederechter of rechter in de rechtbank van eerste aanleg.

Inderdaad, onder de opgesomde benoemingsvoorwaarden wordt geen melding gemaakt van de jurist-licentiaat in de rechten en het notariaat, die nog niet tot notaris benoemd werd.

Daartegenover kunnen licentiaten in de rechten met balie-ervaring of werkervaring als jurist in een Rijksdienst zich wel kandidaat stellen.

Deze uitsluiting benadeelt licentiaten in de rechten en het notariaat. Bovendien is er geen gegronde reden voor deze uitsluiting. Inderdaad, de basisopleiding van een licentiaat in de rechten met balie-ervaring of werkervaring in een Rijksdienst is dezelfde als deze voor een licentiaat in het notariaat en deze laatste is dan nog houder van een bijkomend universitair diploma. Het specialisatiejaar in het notariaat bevat een grondige studie van problemen inzake burgerlijk, notarieel, fiscaal, administratief, gerechtelijk, handels- en vennootschapsrecht. Advocaat-Generaal Dumont (*Congrès des Magistrats*, v. I, p. 557) citeert: «de magistraat moet dus een voorbeeldige juridische vorming krijgen in alle takken van het recht, en hij moet ze kunnen begrijpen en toepassen.»

De licentiaat in de rechten en het notariaat volgt in de regel een stage op een notariskantoor. Deze stage is zeer

très efficace, axé sur la pratique et contrôlé par le notaire-maître de stage et par la Chambre des notaires.

Le stagiaire en notariat est confronté plus directement que n'importe quel autre juriste aux véritables problèmes sociaux, financiers et juridiques de notre société, au sens le plus large du terme.

Dans l'exposé des motifs du projet de loi de 1967 contenant le Code judiciaire, le stage accompli dans une étude de notaire est, à divers endroits, cité parallèlement et assimilé au stage accompli au barreau. Il convient de noter qu'en République fédérale d'Allemagne, le stage en notariat constitue une étape obligatoire de la formation du futur magistrat.

Maints dossiers instruits par les tribunaux portent sur des matières relevant de la pratique notariale, notamment des liquidations, des partages et des servitudes.

Il est donc souhaitable qu'un certain nombre de magistrats possèdent une expérience de la pratique notariale. Il sera plus facile de recruter des magistrats ayant une expérience notariale parmi les licenciés en droit et en notariat ayant une longue expérience en tant que clerc de notaire dans une étude que parmi les notaires établis.

En résumé, on peut donc affirmer qu'un licencié en droit et en notariat a acquis dans le cadre de sa formation universitaire et en travaillant pendant cinq ans dans une étude de notaire, d'une part, des connaissances théoriques approfondies et complètes et, d'autre part, l'expérience pratique nécessaire pour pouvoir porter avec autorité un jugement équitable dans un conflit juridique.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

L'article 187 du Code judiciaire est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 187. — Pour pouvoir être nommé juge de paix ou juge au tribunal de police, titulaire ou de complément, le candidat doit être âgé de 30 ans accomplis, être docteur en droit, avoir, en Belgique et pendant au moins 5 ans, suivi le barreau, exercé un emploi en tant que licencié en notariat dans une étude de notaire, exercé des fonctions judiciaires ou exercé des fonctions au Conseil d'Etat ou enseigné le droit dans une université. »

Art. 2

L'article 191, 1er alinéa, du Code judiciaire est remplacé par la disposition suivante :

« Pour pouvoir être nommé juge au tribunal de première instance, au tribunal du travail ou au tribunal de commerce, le candidat doit être âgé de 30 ans accomplis, être docteur en droit, avoir, en Belgique et pendant au moins 5 ans, suivi le barreau, exercé un emploi en tant que licencié en notariat dans une étude de notaire, exercé des

doeltreffend, praktijkgericht en gecontroleerd door de patroon-notaris en door de Kamer der Notarissen.

De stagiair in het notariaat wordt, meer dan wie ook in de juridische sector, rechtstreeks geconfronteerd met de werkelijke sociale, financiële en juridische problemen van onze samenleving, in de breedste zin van het woord.

In de memorie van toelichting bij het invoeren van het gerechtelijk Wetboek in 1967 werd op verschillende plaatsen de stage op een notariskantoor vermeld naast en evenwaardig aan de stage aan de balie. Er dient opgemerkt dat in de Duitse Bondsrepubliek een stage in het notariaat verplicht deel uitmaakt van de vorming van de toekomstige magistraat.

Heel wat dossiers die door de rechtbanken behandeld worden houden verband met materies uit de notariële praktijk o.m. vereffeningen en verdelingen, erfdienstbaarheden e.a.

Het is daarom wel wenselijk dat een aantal magistraten enige ervaring hebben in de notariële praktijk. De rekrutering van magistraten met notariële ervaring zal niet zo gemakkelijk gebeuren onder de reeds gevestigde notarissen, maar wordt wel gemakkelijker mogelijk onder de licentiaten in de rechten en het notariaat die als notaris-klerk langere tijd op een notariskantoor actief waren.

Samenvattend kan men dus stellen dat een licentiaat in de rechten en in het notariaat een zeer delgelijke en volledige theoretische kennis heeft opgedaan aan de universiteit en bovendien gedurende 5 jaar op het notariskantoor de nodige praktijkervaring verwierf om met gezag een oordeel te vellen in een juridische conflictsituatie.

A. BOURGEOIS

WETSONTWERP

Artikel 1

Artikel 187 van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 187. — Om tot vrederechter-titularis of rechter-titularis in de politierechtbank dan wel tot toegevoegd rechter of rechter in de politierechtbank te worden benoemd, moet men volle dertig jaar oud zijn, doctor in de rechten zijn en in België ten minste vijf jaar werkzaam geweest zijn aan de balie of als licentiaat in het notariaat op een notariskantoor, een gerechtelijk ambt of een ambt hebben uitgeoefend bij de Raad van State of de rechtswetenschap hebben onderwezen aan een universiteit. »

Art. 2

Artikel 191, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen door het volgende lid :

« Om tot rechter in de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank of de rechtbank van koophandel te worden benoemd moet men volle dertig jaar oud zijn, doctor in de rechten zijn, en in België ten minste vijf jaar werkzaam geweest zijn aan de balie of als licentiaat in het notariaat op een notariskantoor, een gerechtelijk ambt

fonctions judiciaires ou exercé des fonctions au Conseil d'Etat ou enseigné le droit dans une université ou exercé des fonctions juridiques dans un service de l'Etat ou dans l'un des organismes prévus par la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public. »

26 juin 1986.

hebben vervuld of een ambt hebben uitgeoefend bij de Raad van State of de rechtswetenschap hebben onderwezen aan een universiteit of een juridisch ambt hebben vervuld bij een Rijksdienst of bij een van de instellingen bedoeld in de wet van 16 maart 1954 betreffende het toezicht op sommige instellingen van openbaar nut. »

26 juni 1986.

A. BOURGEOIS
H. VAN WAMBEKE
